

Jag är tillfreds...

Jag är tillfreds när mörkret täcker skogen, vägarna, byarna, från morgon till morgon, från kväll till kväll, natt till natt, från gryning till skymning utan att dagen anländer...

vinden går från morgon till morgon, kväll till kväll, viner över de öppna vidderna, över kullarna och åsarna, tjuter i trädens kronor och husens tak, in bland träden, in bland stenarna, in bland gatorna, husen, närmare allt...

snön ryker som vit vägg över landskapet, smäller, slår, rasar över fälten, över vägarna, snor sig, slingrar sig, växer i drivor, i vallar, i räta väggar som reser sig över träden, över husen...

kylan värker in i stenen, träet, järnet, stålet, för att frysa allt, allt stelnar, böjer huvudet i smärtan allt närmare det stelnade, det smärtande, det orörliga...

de stora, mörka fåglarna gömmer sig i skogarnas mitt, inne bland de tunga grenarna, där de sitter alldeles stilla, ögonlocket blinkar, i väntan, de väntar...

Då den hårda vinden fortsatte på tredje dagen och snön gick i lika ogenomträngliga, obrutna drev över fälten, över vägarna, över byns gator och gårdar och bäddade in alla hus i gigantiska drivor eller snarare byggde in dem bakom hårda isväggar likt en tjock bepansring, på en gång resultat av stormen och skydd mot den, innanför vilken människorna väntade.

De stora kronorna i lundarnas höga träd var tomma, endast ristna av den tjutande vinden och isen som allt hårdare omfamnade grenar och kvistar, sedan de stora flockarna av råka och kaja upplösts och fåglarna en och en, eller högst några få tillsammans, satt tryckta inne i grenverket på de stora granarna i skogsområdet nordväst om byn, dit vinden och den hårda snön drivit dem genom att dag för dag, natt för natt, timme efter timme pressa sin väldiga tyngd mot deras spända, balanserande kroppar.

De satt stilla med fjäderdräkten uppburrad och fylld av luft som värmdes av kroppen och bildade en barriär mot kölden, med huvudena kraftigt böjda in mot bröstet, och näbben instucken bland bröstfjädrarna som hela tiden rördes av de kalla, vassa vindilar som inte silats bort av det täta barrdraperiet. Några gånger per dag rotade de runt på marken under träden för att försöka hitta någon föda, åt något ur den isiga snön, och återvände sedan igen till en skyddad gren där de återtog vilan.

De hårda snökristallerna var som fin sand som följde vinden vart den for: längs med de öppna gatorna, över gårdarna, över tomterna, in under trösklar, träpaneler, fönsterbleck, takpannor, in genom ventilationshål och otäckta skorstenar. I alla de utrymmen där vinden inte längre fann sig en väg - plötsligt dog bort, silad genom buskar eller plank eller staket, eller istället sköt ytterligare fart för att passera hindret och återförenas med stormen - lämnades snön kvar: kristallerna fastnade i andra kristaller, det bildades små stråk av snö som sakta växte till högar och drivor som bredde ut sig i alla riktningar: framåt, utåt åt sidorna, uppåt i tungor efter den flyende vinden. Trots att nederbörden upphört hämtade vinden oavbrutet fram mer snö som fastande i drivorna, packades, växte.

Inne i byn arbetade oavbrutet varje dag varje timme lastmaskiner, traktorer och lastbilar med att ploga gatorna, att rensa infarter och trottoarer, att schakta snömassorna från vallar och drivor upp på lastbilar och köra dem ut ur byn. Varje dag och ibland varje timme stod bynnevägarna ute på uppfarter och trottoarer och skottade snön upp över allt högre vallar, med alldeles räta vertikala sidor som sträckte sig en meter, en och en halv meter, två meter upp på ömse sidor om infarter, garageuppfarter och trädgårdsgångar.

Då allt efterhand bäddades in i allt tjockare snömassor, krympte byn sakta men oavbrutet: gatorna blev smalare, gatukorsningarna trängre, varje gatukrök eller sväng förstärktes till siktlösa kurvor;

på sina ställen plogades så stora snömängder upp utmed gatorna att trottoarerna helt försvann - i bästa fall reducerades de till mycket smala korridorer utan kontakt med gatan utanför, där en fotgängare inte längre hade möjlighet att själv avgöra var den ville vika av. Parkeringsplatserna försvann och tvingade bilisterna att antingen ställa bilen där den blockerade hälften av den återstående vägbanan, eller också försöka hitta en plats för den på privata tomter eller infarter, långt bort från den inrättning de avsett att besöka.

Parker och trädgårdar och tomter försvann helt och hållet under snömassorna, varmed byinnevånarnas invanda gångstigar, genvägar och promenadstråk helt blev avskurna, och fotgängarna tvingades ut på byns huvudgator, bland biltrafiken och de överallt plogande, schaktande, blinkande och backande snöröjningsmaskinerna.

Bilarna rörde sig mycket långsamt, närmast tveksamt på eller snarare ovanpå gatorna: nedsjunkna i den tjocka modd som flyttades fram och tillbaka över den hårda, packade isbanan. På grund av de höga vallarna och de förminskade vägytorna utmed gator och i korsningar, var sikten överallt hårt beskuren, vilket tvingade förarna att dämpa inte bara hastigheten, utan hela förarteramentet. Den självsäkerhet som normalt karakteriserade förarrollen, förbyttes nu i försiktighet och rentav osäkerhet, till lika delar bestående av rädsla för att skada någon eller något - en fotgängare, den egna bilen - och hjälplösheten i att fullständigt ha förlorat kontrollen över en vardaglig sysselsättning som normalt utfördes med helt automatiserade rörelser och handgrepp. Med ens tvingades föraren att köra bil liksom för första gången: släppa kopplingen, gasa, styra, växla, hela tiden i aktiv koncentration, utan förmåga att beräkna bilens rörelser, avstånd eller bromssträcka, som om det förutom ett nytt fordon, en ny situation, också var en ny, obekant kropp som var satt att utföra sysslan.

Samma ovana rörelser, samma ovana beteenden återkom i varje form av utomhusvistelse. Iklädda ovana skor och stövlar, rockar, halsdukar, mössor och vantar försökte byborna utföra ovana sysslor: gå på de trånga gatorna bland bilarna på osäkert underlag - den tjocka, mjuka modden som förrädiskt kunde glida undan och blotta den hårda isbanan -, skotta den tunga, frasande snön allt högre och högre upp över trottoarernas och trädgårdsgångarnas vallar.

Det högst påtagliga besöket av detta främmande element utlöste hos byborna endast en strid ström av klagomål, över kylan, besväret, strapatserna, det eviga skottandet, den vinande, isiga snön som piskade ansiktet lika skoningslöst både på fram- och tillbakavägen. De tycktes inte bara oförmögna att glädja sig åt ett ordentligt snöfall, en riktigt vinter, utan också oförmögna att utifrån sina erfarenheter säga sig att det hela snart skulle vara över, liksom var det i själva verket inte ett tillfälligt oväder som drabbat dem, utan en permanent klimatförändring, eller rentav omflyttning, en deportation till långt nordligare breddgrader, på oändligt avstånd från den trakt de bebodde och kallade sitt hem.

De stora snömassorna, de tjocka, bylsiga kläderna, den hukande kroppshållningen och det låga tempot i varje rörelse - den överallt förstärkta inbäddningen av människorna ledde till att byns invånare isolerades från varandra. Två människor kunde befinna sig på varsin sida av ett staket eller på var sida av en gata utan möjlighet att upptäcka varandra, och även i det ögonblick en fotgängare på väg till affären bokstavligen stötte ihop med en fotgängare på väg därifrån, var det inte lätt att känna igen och identifiera den andre, och också i det fall det var bekanta eller rentav vänner som mötte varandra, var det omöjligt att stanna för en pratstund.

Så snart kroppen exponerades för den hårda vinden med dess ström av isnálar, drevs den snabbt in i den stress som utlöses så snart kroppen försöker behärska en hotande situation: huden drogs samman, musklerna spändes, käkarna bet ihop och ökade trycket i ut- och inandningsrörelsen så att luften passerade mun- och

näsöppningen med ett väsende ljud. Trots att ingen fara egentligen förelåg, försatte sig kroppen så snart den kommit ut i vinden i ett nödlägestillstånd, där all energi koncentrerades till rörelsen mot den hägrande räddningen och därför all onödig verksamhet - tal, hörsel, känsel, lukt sattes på undantag, ja psyket till sin helhet reducerades till rena, högaktiverade nerver.

När kroppen däremot räddat sig in och också ner mellan de höga snövallarna som kantade den grusade körvägen från grindarna vid gatan och fram utmed husets långsida, för att därefter, inne på själva gården, dela sig i den mindre gång som ledde fram till entrén, och den bredare som ledde ner till garageportarna, och därigenom undkom den kalla vinden med dess snökristaller, dess tjutande och hetsiga rörelse, inträdde en motsatt reaktion. I det ögonblick alla yttre hot i ett slag försvann, slappnade kroppen plötsligt av: adrenalinets sjönk tillbaka, musklerna slappades, blodet cirkulerade åter ut i de finaste ådror och kapillärer. Huden mjuknade och blossade upp av den pulserande hettan; ansiktet förlorade all spänning och dragen slätades ut. Sinnena återkom, som om en nyss hopdragen och åtsnörpt värld plötsligt igen vecklades ut.

Mellan de över två meter höga vallarna var det genast mycket varmt och vänligt, trots att omgivningen inte bestod av annat än is och hårt packad snö, som om det i själva verket hade funnits en eld på trädgårdsgången. Över den nyss hemlösa, jagade kroppen, sänkte sig nu stillhet och lugn, och runtomkring omslöt ett vänligt, ombonat rum, skyddat från stormen.

Sinnena själva - jag menar: synen, hörseln, känseln etcetera - skärptes och blev på helspänn, men deras vakna aktivitet motarbetades av den slöhet som pulserade i kroppen: värmen, den bultande hettan i fingrar och tår, avslappningen i alla nerver och muskler.

Allt var vitt, och varhelst blicken sökte fäste - i den glänsande snöytan, i en blåaktig skuggning, en utskjutande isrygg - tappade

den genast fokuseringspunkten. Inom synfältets ram fanns ingenting av det som blicken normalt använder sig av för att orientera sig, bedöma föremåls placering, avstånd, och sin egen position i förhållande till omvärlden. Övermängden vitt försatte blicken ur balans: så snart den fixerat en enskildhet i snövallen, förstörades plötsligt fixeringspunktens omgivning, svällde ut och rusade med hög fart in mot ögat, varmed blicken som i förskräckelse tvingades släppa taget, och fixeringspunkten gled bort och tycktes försvinna i fjärran.

Förhållandet liknade ögats belägenhet inför det slags bilder som är tredimensionellt uppbyggda inte med hjälp av perspektivsystemet, utan genom en viss organisation av ett stort antal färgpunkter, vilka i det moment blicken förmår fokusera vid en punkt som så att säga ligger bakom bilden, plötsligt arrangerar sig så att ett djupmotiv framträder. Så snart blicken förlorar fokuseringspunkten, upplöses bilden och återgår till den ursprungliga, ogestaltade samlingen färgpunkter.

Men inne mellan de vita vallarna var alltså inte endast fixeringspunkten förskjuten bakom det framträdande motivet, utan motivet rörde sig dessutom fram mot ögat, i sådan hög hastighet att ögat tvingades släppa fokuseringen varmed bilden brast. Detta medförde att själva rumsuppfattningen blev störd och osäker. Det uppstådda snöboet pulserade fram och tillbaka i förhållande till kroppen, som därför ömsom kramades i snöns grepp, ömsom frigjordes ur det.

Upplevelsen förstärktes av att den yttre ljudvärlden krympte påtagligt, medan istället kroppens egna ljud - andningen, blodets susande - uppförstorades och ekade inne i snöboet, som om kroppen var placerad inuti en glaskupa. Intensiteten - närvaron - och styrkan i kroppens egna ljud åstadkom en skarpt markerad skiktning av ljudvärlden inuti kupan. Trots att den faktiska rymden var mycket begränsad, uppstod det bakom de höga förgrundsljuden en stor, djup tystnad, vilken tycktes utsträcka sig över oändliga

avstånd. För örat var denna tystnad inte ett rent tomrum - inte en frånvaro - utan en påtaglig substans, ett gripbart intryck som örat uppfattade, på samma sätt som det uppfattade ett befintligt ljud. Sinneskvalitén hos denna stora tystnad var den rena rymden, det mycket stora avstånd som hörseln kunde avsöka utan att däri uppfatta några ljud. På samma gång som kroppen fann sig vara tryggt skyddad i det varma, ombonade snöboet, och lugnad av sina egna pulserande ljud, förnam den ett oändligt tomrum beläget så nära inpå, att den inte kunde avgöra om den var på väg att falla, eller redan hade fallit---

Under de dagar stormen pågått hade fadern utan uppmaningar från modern tillbringat största delen av sin vakna tid ute på gården med skyffel i handen. Det var han som ensam och mycket mödosamt åstadkommit de flera meter höga, raka vallar som kantade vägen från grindarna och fram till gården mellan huset och garaget. Modern hade däremot med jämna mellanrum uppmuntrat honom, och också föreslagit honom att han skulle skotta upp vägen fram till garageportarna, eftersom de då, fadern och pojken, kunde tillbringa någon timme utomhus, i garaget, fastän stormen rasade, och de också, fadern och modern, fick tillgång till bilen och en möjlighet att använda den i händelse något brådskande skulle dyka upp.

Fadern välkomnade trots allt snöovädret. Fastän hans kropp värkte efter det dryga, slitsamma skottandet, hade vädersituationen inneburit ett avbrott i hans tillvaro. För fadern var alla dagar varandra lika, vardag och helg, sommar och vinter, och monotonin varierades endast av moderns tallösa inköpsturer runtom i hela regionen, då hon besökte en affär i den byn och en annan i den staden och en tredje i ytterligare en annan by, alltefter vilka erbjudanden hon funnit i matvaruaffärernas veckoannonser i tidningen och de reklamblad som varje måndag delades ut i brevlådorna.

Hennes ekonomiska sinne var så enkelspårigt, att veckans lägsta pris på en viss vara fick henne att köra miltals för att handla just den varan och ingenting annat i den affär där hon kunde tjäna några ören. Det var ett paket fläsk som såldes till extrapris i staden några mil bort. Det var rabatterbjudande på fläskfärs i en liten lanthandel långt bortanför alla allfartsvägar. Hon körde tre mil för att köpa två kilo potatis till en kostnad som med totalt fyra kronor understeg priset i byns affärer, och i september månad varje år körde hon över sex mil för att inköpa trettio kilo vitkål till ett kilopris under kronan, trots att det enda hon använde kålen till var att koka egen brunkål till julhelgen.

Själva besöket i affären tog alltid mycket lång tid för modern. Hon kunde inte betrakta affärslokalen som en marknadsplats där ett visst antal olika varor salufördes, och där kunden hade möjlighet att välja vilka varor denne ville inköpa alltefter vilka behov och vilken kassa denne för tillfället innehade, och alltefter hur detta råkade sammanfalla med butikens erbjudanden för dagen i fråga om kvalitéer och priser. För modern utgjorde affärsbesöket istället en öppen strid som stod mellan henne och personalen, allrahelst företrädd av föreståndaren, där moderns uppgift var att försöka lura personalen, och personalens uppgift att lura henne.

Inför ett affärsbesök hade hon ingen annan plan än den vansinniga föresatsen att gå igenom butikens samtliga varor, alltså inte bara varuslagen ett efter ett utan varje enskild vara inom varje varuslag, i hopp om att finna en bräsch, en spricka, ett sår i butikens skinande mur av penningslående, profitbegär och lurendrejeri. Därför satte hon genast innanför dörrarna igång med att undersöka hyllorna som dök upp bredvid henne för att se om där fanns ovanligt kraftigt rabatterade varor, oavsett vilka varuslag som var uppställda där, och oavsett om det var varor hon eller hennes familj hade användning för. Trots att familjen inte hade vare sig hund eller katt eller annat husdjur, hade hon en helt klar bild över priserna på djurfoder och strö, och kunde omedelbart avgöra om ett tillfälligt

lockpris erbjöd ett verkligt prisvärt köp, eller bara var ett försök från producenten att öka sina marknadsandelar.

På det sättet fortsatte hon sin oändligt långsamma vandring genom affären: Vid mjölkdisken undersökte hon förpackningar i backarna som stod långt in och underst, för att se om där dolde sig mjölk med ett senare datum. Vid köttdisken lyfte hon och avsynade samtliga bitar med plastförpackat sidfläsk, i hopp om att finna den bit som på en gång hade minst fett och var felmärkt med någon krona i förhållande till vikt och kilopris. Vid sillkonserverna lastade hon undan travarna med lockerbjudande för att komma åt att se vad som eventuellt dolde sig under det sista hyllplanet, längst in vid väggen.

Denna metod var inte heller helt utan resultat. Vid ett tillfälle hade hon vid en sådan inventering hittat en hel kartong ansjovisburkar märkta med ett pris som endast var hälften av vad de ansjovisburkar som salufördes på hyllorna kostade. Detta fynd ledde till att hon under lång tid besökte butiken ett par gånger i veckan för att köpa två och endast två burkar ansjovis åt gången ur sitt hemliga speciallager, tills någon en dag hittat hennes gömma och avlägsnat hela kartongen, och argumentet för hennes plötsligt uppvaknade köptröhet med ens föll bort.

Om hennes minutiösa undersökningar av varje kvadratdecimeter i butiken inte ledde till några betydande ekonomiska resultat, tog hon utlopp för sin frustration genom att kassera alla framlagda exemplar av en viss frukt eller grönsak, och under högljutt klagande kräva fram nya lådor ur butikens lager för att sedan lika noggrant och missnöjt undersöka dessa utan att köpa något ur dem. De utdragna överläggningarna med fruktuppackaren eller föreståndaren förlängde ytterligare det redan tidskrävande besöket, varför ett affärsbesök i syfte att komplettera matförrådet med några mjölkvaror drog ut i flera timmar och alltsomoftast över hela förmiddagen.

Moderns misstänksamhet och hennes syn på affärsbesöket som en strid saknade inte fog för sig om man såg till de två butiker som fanns i själva byn. De låg på var sida av huvudvägen, och skildes dessutom från varandra av den nu nedlagda järnvägen, och hade under mycket lång tid konkurrerat med varandra om byns kunder. De hade aldrig bytt ägare, och drevs därför nu av två handlare vilka båda sedan flera år passerat pensionsåldersstrecket, utan att fördenskull vilja ge upp arbetet, eller rättare tvåfrontskriget mot å ena sidan den andre handlaren, å andra sidan kunderna. Ingen av dem hade någonsin slagits av tanken att det stora hotet mot deras fortsatta existens var de stora matvaruhusen i de tätorter dit byborna dagligen pendlade för att arbeta, utan tycktes betrakta byns invånare som livegna kunder, vilkas enda fria val som konsumenter stod mellan just deras två butiker. Det uppträdande gentemot kunderna som denna inställning resulterat i, hade verkligen också delat byborna i två distinkta läger, för den ene eller den andre av handlarna, trots att den största delen av bybornas matpengar placerades på andra orter, och det med undantag av pensionärer och det fåtal familjer som hade arbete i byn och därför normalt sett inte lämnade byn under veckorna, inte var mer än en handfull kunder som satte köptroheten framför tjugo procent billigare matpriser och ett anständigt bemötande.

Den ene av handlarna, Henning Nilsson, var född i byn och redan på femtioalet arvtogare till en grossiststödd livsmedelsaffär. Den var inhyst i en tegelbyggnad som vartefter byggts till i olika moden och byggnadsmaterial, så att den nu utgjordes av en oformlig samling huskroppar i olika storlekar och höjd, med olika fasad- och takbeklädnader. På ovanvåningen av en av de fyrkantiga betongklossarna med platt tak hade Henning Nilsson och hans fru sin bostad, i ena änden försedd med en balkong på pelare som nedtill var fästade i en av affärens lastbryggor. Då trappan till lägenheten inne i huset hade råkat bli mycket brant byggd, och dessutom svängde etthundraåttio grader på halva höjden, hade det

varit omöjligt för Henning Nilsson och hans fru att få upp sina möbler till bostaden den dag de bestämde sig för att flytta in där från en annan lägenhet på nedre botten i borte änden av affärsbyggnaden, vilken i den aktuella tillbyggnaden skulle integreras med affärsytan. I en känsla av att vara en central figur i byn, modernare och storslagnare än alla andra, löste Henning Nilsson problemet genom att installera en utvändig byggnadshiss från lastbryggan till balkongen, i vilken möblerna lätt kunde transporteras upp. För att inte hissen skulle framstå som en engångsprodukt och därmed som bortkastad investering, och då han själv dessutom tyckte det var roligt och samtidigt värdigt att åka i den, hade Henning Nilsson efter inflyttningen fortsatt med att ta hissen till och från arbetet varje dag. Varje morgon prick klockan åtta tog han på sig sin handlarkeps och sitt förkläde, gick igenom vardagsrummet och ut på balkongen, där han stannade upp ett ögonblick för att se efter vad slags väder dagen erbjöd, och överblicka den del av byn som låg under hans fötter, för att se till att allt stod rätt till - att gatorna var plogade eller saltade, att inga ungdomar vält papperskorgar eller reklamskyltar under natten -, innan han långsamt och självsäkert drog undan nätdörren, steg ut på hissgolvet, fällde ner nätet igen och tryckte på nedåtknappen. Hissen sjönk sakta ner till lastbryggan och levererade sitt gods lugnt och säkert vid sidan av mjölkprodukterna, brödet, tidningarna och tomkartongerna.

Henning Nilsson hade tagit för vana att alltid åka ner till butiken exakt en timme innan den skulle öppna. Det var inte i första hand för att praktiskt förbereda dagens försäljning, genom att bära in varor från lastbryggan, packa upp i hyllorna, eller duka fram kött- och charkprodukterna ur kylrummen. Han överlät allt sådant arbete till förmiddagspersonalen, som började anlända till affären först vid halvnotiden. Istället ägnade Henning Nilsson den första timmen av dagen åt att vanka runt i butiken helt på måfå, titta lite i hyllorna, bläddra i en tidning och rätta till en annan som han tyckte låg fel i

hyllan. Han letade damm med pekfingret ovanpå tobaksstället. Han rotade bakom grönsakskonserverna för att se om där dolde sig några burkar av fel sort eller med fel prismärkning. Han lyfte på kartongerna i grönsaksdisken för att se efter att ingen spillfrukt blivit kvar där och låg och ruttnade.

Ändå hade denna dagliga inspektionsrunda inget av kontrollfunktion över sig: Henning Nilsson var inte ute efter att försöka upptäcka brister i personalens arbete. Det var inte heller kunderna han tänkte på - i själva verket brydde han sig inte det minsta om kunderna och deras uppfattning om hans butik. Morgonrundan tjänade snarare syftet att bekräfta ägarskapet, att ge Henning Nilsson tillfälle att se över domänerna, likt när en villaägare går runt runt på tomten under skenet av att vilja se hur det står till med allting och planera trädgårdsarbetet, men i själva verket endast på samma sätt som i en spegel vill betrakta sig själv, gestaltad som trädgårdsägare.

För Henning Nilsson var identifikation djupare än så. Inte bara var butiken en förlängning av hans person, ett synligt mått på hans historia, hans framgång och position, utan den var integrerad del av hans identitet och kroppsliga gestalt på samma sätt som kläderna, frisyren eller rentav händernas rörelser och vanor. Henning Nilsson var inte ägare till en affär, utan var så att säga själv en affär: den lokal där hans butik var inrymd, och de aktiviteter som utgjorde affärsrörelsens innehåll, kunde inte finnas till annat än som del av Henning Nilssons kroppsliga lokal, hans kroppsliga rörelser.

Trots att han sedan länge förlorat allt intresse för matvarubutikens arbetsuppgifter, och också sedan länge slutat intressera sig för affärsrörelsens ekonomiska resultat, hade han inte låtit detta minskade engagemang ta formen av leda, utan istället successivt förskjutit dessa delar av arbetet utanför medvetandet. Han tänkte överhuvudtaget inte längre på att han var arbetsgivare och arbetsledare, den som hade till uppgift att bevaka att rörelsen drevs på rätt sätt. Snarare betedde han sig mot personal och

kunder som ett av de byorginal som dagligen använde sig av byns affärer som värmestuga och sysselsättninglokal: Han vankade runt bland hyllorna, pruttade ljudligt närhelst gaserna trängde på, skällde på en kvinna som stod i vägen för honom med sin kundvagn, röt omotiverat och utan begriplig anledning åt charkpersonalen. Om en kund frågade honom om affären inte hade sidfläsk med senare bäst-före-datum än dagens, kunde han be denne att dra åt helvete och handla sitt fläsk någon annanstans, eller också hålla till godo med vad som erbjöds.

Han tolererade inte minsta kritik eller ens en hövlig fråga, och tycktes till och med irriterad bara över det faktum att det befann sig folk - personal och kunder - just i den varugång där han hade tänkt vanka fram.

När han blev trött satt han i personalrummet och drack kaffe och läste om tidningen, tre gånger, fyra gånger, sju gånger under loppet av en dag. Han lämnade aldrig butiken - han åt ingenting mitt på dagen - förrän kvällen kommit och det blivit stängningsdags, då han utan att säga hejdå eller tack för idag helt enkelt gick ut över lastbryggan, tog hissen upp till lägenheten och åt kvällsmat tillsammans med sin fru.

Den som i Henning Nilsson ställe ledde och drev butiken var en kassörska i fyrtiofemårsåldern, Hedda Nilsson, som varit kassörska hela sitt liv från det att hon var femton år gammal. Hon hade börjat direkt efter skolan i en butik som numera var nedlagd men som då varit en tredje konkurrent till de två nuvarande affärerna, vilken efter att ha startat mycket framgångsrikt som uppkomling och genast efter en kort tids avvaktande hållning från bybornas sida kommit att bli den populäraste matvaruaffären i byn - ett efterlängtat tredje alternativ till de redan då ambitionslösa butikerna - redan efter tre, fyra år tvingades slå igen i brist på kunder. Om därför byborna så snart det kommit en ny butik hade övergivit sina stamaffärer, var det bara för att såra dem och inte för att man ville passa på att handla någon annanstans när man nu

äntligen hade fått tillfälle - byborna betedde sig snarare som älskande vilka för en stund ville framkalla svartsjuka hos den älskade, utan att någonsin på allvar ha tänkt tanken att överge den utvalde.

Därefter hade Hedda Nilsson genast fått arbete i den andra av byns butiker, och stannat där till dess hon efter fyra år hade fått nog av ägarens ständiga förolämpningar och utskällningar, och därför så snart tillfälle gavs flyttat över till en fast anställning hos Henning Nilsson. Hon hade stannat där i över tjugo år, och med tiden, i takt med Henning Nilssons avtagande intresse för sin rörelse, kommit att bli den som i verkligheten skötte och drev affären.

Hedda Nilsson rörde sig under arbetspassets lopp aldrig från kassastolen, och tycktes dessutom aldrig engagerad i annat än varorna som rullade förbi henne på bandet, och i dödperioderna mellan kunderna inget annat än de senaste veckotidningarna eller rentav nagelvård, men var likväl den som hade fullständig kontroll och också bestämmanderätt över allt som hade med butiken att göra: varubeställningar, arbetsorder, prissättning, kassaräkning, bokslut, inventeringar, anställningar och personalärenden inklusive löner.

Det gick inte att helt klart ange när eller hur hon skötte alla dessa åtaganden. Det fanns alltså ingen del av hennes arbetstid regelmässigt avsatt när hon satt på kontoret eller var upptagen med personalledning eller arbete med varorna. Inte heller skötte hon något arbete på fritiden eller hemma: så snart arbetspasset var slut lämnade hon genast butiken och gav sig av hemåt utan att något - helgdagsaftnar, plötsliga sjukdomsfall bland personalen eller rena katastrofer i butiken - kunde få henne att engagera sig i arbetet under den tid hon enligt schemat var fri. Likväl var alla inköpsorder och alla fakturor undertecknade av henne; alla inventeringar var signerade med hennes initialer, och personalen hänvisade alltid till hennes order eller åsikter om det uppstod diskussioner om vem som

skulle göra vad eller hur något skulle utföras: “Hedda sa att..” eller “Hedda ville att...”, utan att någon bland personalen fördenskull riktigt klart kunde påminna sig när eller hur det citerade samtalet hade utspelat sig.

Hedda Nilsson innehade fullständig information om den kundkrets som gjorde sina inköp i Henning Nilsson butik, såväl bofasta som sommargäster och regelbundet förbiresande. Denna kunskap fördelade sig på olika nivåer, en övergripande och en detaljerad. Hon kände till namnen på var och en som kom in i hennes butik, både för- och efternamn, civilstånd, familjeförhållanden, sysselsättning och var personen i fråga bodde. Utan att till synes någonsin få eller inhämta informationer, kände hon alltid först av alla till en nyinflyttad, en skilsmässa, ett nyfött barn, innan uppgifterna kommit ut på byn och alltid långt innan de kommit i tidningen. För henne tycktes det överhuvudtaget inte finnas några nyheter: inför en upplysning i förbigående från en förtrogen kund gällande en nyligen inträffad händelse i eller utanför byn, reagerade hon bara med ett igenkännande, dröjande och lätt otåligt “Jaa...”, liksom ville hon få den skvallrande att förstå att det där var redan gammalt gods och att hon, Hedda Nilsson, för sin del inte såg någon mening i att sitta och upprepa sådant som alla redan visste; var det så att den skvallrande och rentav skadeglade uppgiftslämnaren inte hade någon mer intressant vinkling eller ett tillägg i saken, hade hon, Hedda Nilsson, för sin del inte tid att ältä ointressant historia.

Det förkrossande kalla, överlägsna och hånfulla i detta lilla dröjande “Jaa...”, bekräftade Hedda Nilssons ställning som maktcentrum i byn: den instans som gav bifall eller avslag för alla kapitel och paragrafer i byns samtidshistorieskrivning. Fanns det en händelse i byn som Hedda Nilsson ansåg intressant eller betydelsefull, sanktionerade hon dess existens genom att i förbigående delge den till en skara noggrant utvalda kunder, vilka hon var säker på skulle föra den vidare till resten av byn

nedstoppad i ett kuvert vars avsändare var tydligt angiven, varigenom händelsens sanningsenlighet och tyngd skulle vara garanterad. Inget skvaller om ett äktenskap, ett förhållande, barn eller enskilda människors uppträdanden kunde vara på byn innan det varit hos Hedda Nilsson i kassan i Henning Nilssons butik och fått välsignelse.

Hedda Nilssons humör och allmänna tillstånd var på det sättet psykologiskt centrum för en stor del av byn: Inte bara bestämde hon, vid sidan av innehållet i dagens tidning, vad byn skulle prata om, finna intressant eller upprörande eller vid sällsynta tillfällen roligt, utan hennes reaktioner på kundernas skvaller, deras kommentarer och lustigheter, var avgörande för hur en kund skulle känna sig resten av dagen och rentav hela veckan eller för all framtid, om inte vid en senare tidpunkt en annan kommentar från Hedda Nilsson förändrade det förra tillståndet. Försökte sig alltså en medelålders man på den sorts klumpiga, insinuanta skämt som mötet med en kvinnlig kassörska så lätt tycks kunna framlocka, avgjorde Hedda Nilsson på en sekund mannens framtida självuppfattning och ställning i byn genom att antingen iskallt ignorera lustigheten, eller besvara den och ge den sin uppskattning i form av ett fnitter eller en djärv svarsreplik.

Samtidigt förde Hedda Nilsson bok över de större, mer övergripande eller kollektivt knutna händelserna och tilldragelserna i byn och trakten: hon fungerade som en offentlig almanacka vilken inte bara registrerade och meddelade vidare vad som inträffat på möten, fester, sammankomster och så vidare under året, utan i förväg proklamerade och instiftade möten, fester, sammankomster, och betydande förändringar i byn som vägprojekt, byggnationer, företagsnedläggningar eller etableringar - hon dirigerade till och med väder och hela årstider. Hon var inte bara det medium som först av alla och allt uppfattade de tecken som otvetydigt, så att säga helt utan tolkning, betydde det ena eller andra, utan var dessutom den, eller kanske bättre det som själv skapade de tecken

vilka i sig därefter åstadkom det skeende de otvetydigt tydde på. Det var därför en enkel sak för Hedda Nilsson att till exempel, av något outrett skäl, antyda för några kunder att hon fått vederhäftiga uppgifter om att en korvkiosk på andra sidan järnvägen var på väg att gå omkull, varmed hälften av den välmående korvkioskens kunder genast slutade handla korv där, av rädsla för att sammankopplas med en misslyckad rörelse, med resultatet att korvkiosken snart gick omkull. Om en person som inte var permanent bosatt i byn en dag på sensommaren av rent privata skäl lämnade in en back tomglas utan att med den som delbetalning köpa en ny back öl eller dricka, beslutade sig Hedda Nilsson för att sommargästsäsongen var över, och började därefter med små men mycket tydliga åtbörder visa alla andra sommargäster som handlade i butiken att det var något konstigt med att de fortfarande var kvar i trakten, varigenom dessa personer själva snart började känna att tillvaron på landet blivit sliten och tom, att det inte var roligt mer för i år, och det nog var dags att bryta upp och återvända till stan. När Hedda Nilsson av någon anledning tyckte att det började bli dags för byalagets julfest gav hon genom en subtil, rent kroppslig avoghet byalagsordföranden intryck av att han inte hade gjort helt rätt för sig i butiken. Efter att ha grubblat på saken några dagar kom han sig på helt eget initiativ för att betala för de plasttallrikar, glas och bestick, och de ljus, servetter, pappersdukar, julkorvar, skinkor och ostkakor som Hedda Nilsson samma vecka liksom av en händelse beställt hem speciellt för byalagets fest, för att därefter omgående skicka ut inbjudningar till byalagets årliga julfest vilken genom denna bakvända upptakt vissa år kom att hållas redan i november.

Den andre av byns två handlare, vilken inte tycktes ha något förnamn utan aldrig kallades för annat än Nilsson, levde i den bergfasta och alldeles felaktiga tron att det var han som stod i just precis den maktställning i byn som Hedda Nilsson i den konkurrerande affären i verkligheten innehade. Nilssons

psykologiska karaktär var sammansatt, och i en förvirrande blandning av despotism, kompromisslös moralism och förödmjukande underdånighet, utövade han bland sin personal och sina kunder vad han trodde var oinskränkt makt över den del av byn som frekventerade hans butik, medan han i själva verket för sina fasoners och takters skull gjorde sig till ständigt åtlöje i kundkretsen och i byn över huvudtaget. I byns gemensamma ögon var han närmast att betrakta som en pajas, vilken inte skulle ha haft några kunder alls att tala om, om det inte var för att den andra butikens ägare, Henning Nilsson, genom sitt speciella förhållande till butikskunderna, hade gjort hälften av byns innevånare till förolämpade och förbittrade fiender.

Nilsson var handlare i byn sedan början av femtiotalet, och hade efter tjugotalet någorlunda framgångsrika affärsår i den egna bostadsfastigheten, en dag plötsligt fått storhetsvansinne och beslutat sig för att bygga inte bara byns eller traktens utan hela regionens största och modernaste affärslokal. Efter långvariga förhandlingar och kraftigt modifierade byggplaner hade han fått lån i banken och på sin egen tomt låtit bygga en fyrkantig låda med platt tak, fönsterlös förutom glasörrarna och med en asfalterad parkeringsplats framför. Affärsidén gick ut på att i en period av sjunkande lönsamhet expandera sig förbi bykonkurrenten, ta dennes kunder och dessutom locka till sig lågprisjägare från hela trakten, för att därigenom säkra sin egen framtid. Denna plan var säkert inte alls orealistisk, inte ens med tanke på att det totala kundunderlaget i byn med omnejd var starkt begränsat och för varje år stadigt sjunkande, och genomförandet av planen hindrades, sedan lokalen väl var byggd och invigd, bara av det faktum att Henning Nilssons kunder valt dennes butik av det enda skälet att de inte ville handla hos Nilsson, sedan kvittade det vilka lokaler eller erbjudanden han lockade med, och av att Nilsson i verkligheten aldrig lyckades åstadkomma de låga varupriser han så storslaget annonserade om.

Att Nilsson verkligen hade lyckats få låna pengar i banken betraktades av kunder, annonsorgan och matvarugrossister aldrig som en garanti för att Nilsson var ekonomiskt solid, utan tvärtom: ur omvärldens synpunkt var en affärsrörelse byggd på lånade pengar detsamma som en rörelse redan på randen till konkurs. Trots att Nilsson reste flaggstänger på parkeringen där han hissade Finlands, Norges, Danmarks och Sveriges flaggor, trots att han med stora skyltar och annonser i tidningen gav sken av att tillhandahålla hemlagade charkuterier av alla de slag, vilka i verkligheten var vanliga fabrikstillverkade korvar, syltor och pastejer; trots att han kallade sig lanthandlaren med stor bokstav och därmed försökte konkurrera med bygdens verkliga och allmänt erkände lanthandlare, verksam ett par byar bort - trots alla försök fanns det inget som gjorde intryck på de mistrogna byborna och regionens vanebundna och skeptiska konsumenter, utan Nilsson fick finna sig i att försöka betala räntor och amorteringar på en mångmiljoninvestering med hjälp av samma intäkter som före byggnationen knappt hade drivit runt rörelsen i hans egen bostadsfastighet.

Leverantörerna reagerade alltså med samma skepsis. De vågade aldrig lita på Nilssons betalningsförmåga i tillräcklig grad för att ge honom kredit, utan tvingade honom följa den ovanliga undantagsregeln att behöva betala kontant i förskott för varje beställd vara. Genom denna allmänt utbredda misstro fick Nilsson aldrig möjlighet att etablera ett varaktigt förhållande till en grossist, utan tvingades hoppa runt från den ena leverantören till den andra, och tvingades därmed också betala de särskilt höga priser leverantörerna satte på sina varor så snart Nilsson var köpare, för att försäkra sig om en vinstmarginal som redan i förväg skulle kompensera för eventuella framtida förluster på Nilssons beställningar.

Nilsson uppvisade alltså stundtals samma beteende gentemot kunderna som Henning Nilsson: han kunde bli rasande över deras

rimliga krav att få svar på en enkel förfrågan eller att ha rätt att framföra kritik mot undermåliga varor. Utan minsta förvarning kunde han plötsligt skälla ner en äldre kvinna som råkade att vid fel tillfälle fråga handlaren om hennes favoritkaffe möjligtvis hade kommit så som butiken lovat veckan innan. Samtidigt kunde Nilsson i nästa ögonblick förvandlas till motsatsen: en pladdrande figur som utan minsta stolthet förföljde en kund genom hela affären, ivrigt fjäskande för att försöka förmå kunden att bli vänligt inställd till butiken. Han kunde dessutom plötsligt jaga ifatt en kund som nyss lagt en paket kaffe i kundvagnen, bryskt stoppa kunden och därefter hålla en lång och högljudd och upprörd predikan om hur arbetsförhållandena var i det land varifrån kaffet kom, utan att vilja lyssna till kundens lama invändningar om att det ju var han själv, Nilsson, som saluförde kaffet ifråga.

Denna blandning av motsatta, okontrollerade och oförutsebara beteenden utgjorde Nilssons förvirrade psykiska reaktion på det faktum att hans expansionsplaner blivit fiasko, att han istället för en butik översvämmad av nya kunder och en parkeringsplats proppfull av bilar fick hålla tillgodo med det vanliga ynkliga antalet fattiga pensionärer och den del av lantbruksbefolkningen som höll fast vid seden att sköta sina inköp och ärenden i byn per traktor, och att han istället för ekonomisk framgång fann sig ständigt ansatt av stenhårda, oresonabla fordringsägare. Eftersom Nilsson satt sin egen bostadsfastighet och sin egen tomt som pant för lånen, fanns det ingen annan utväg för honom än att driva rörelsen vidare, hur litet överskott den än genererade, hur nära konkursen han än balanserade vid varje månadssammanräkning.

Inte heller Nilsson kunde avstå från försöken att sälja utgångna varor som om de vore färska, och utarbetade ett mycket detaljerat system för att inom varje varuslag försöka undanhålla kunderna den senast inkomna sändningen, under föregivande av att det var grossisterna det var fel på, det var bondekooperationerna det var fel på, det var regeringen och öststaterna det var fel på.

Istället för att försöka reda ut de grundläggande felen i förutsättningarna för rörelsen, sjönk Nilsson långsamt och omedvetet in i ett allt djupare självbedrägeri, vars konsekvenser oupphörligt träffade kunder och personal. Inte bara kunderna fick se sig ena dagen utskällda eller anklagade, för att nästa dag behandlas som kungar och drottningar vars besök i affären inte kunde hedras med mindre än oavbruten uppvaktning från ägarens sida. Personalen levde också i ständig ovisshet inför hur Nilsson skulle uppträda från den ena stunden till den andra, vilket humör han skulle vara på när han kom på morgonen, vad han skulle ta sig till med för otroligheter nästa gång. Utan att ens inför sig själv kunna klargöra och erkänna sitt beteende, utnyttjade Nilsson personalen som syndabockar för allt fusk och fuffens han själv tagit sig för. Om en kund anmärkte på att det bakom glasdörrarna i kylskåpet bara fanns utgången mjölk, medan det uppenbarligen fanns andra förpackningar med senare bäst-före-datum i backar längre in i kylrummet, dit man som kund inte kunde nå, utgöt sig Nilsson högljutt över flickornas snålhet, och utlovade utskällning och uppsträckning så snart han fick fatt i de skyldiga. Hade Nilsson fifflat med en kunds räkning så att där upptogs oförklarade poster på aldrig beställda eller levererade varor till värden på hundratals kronor, låtsades han vid klagomålet att det var flickorna som ställt ut fakturan. Det var flickorna som ställt plastlådan med ruttna champinjoner över den med nyskördade. Det råde inget som helst tvivel om att det var flickorna som betalat ut tjugofem kronor mindre på en vinstlott än vad lotten faktiskt uppgav, trots att den klagande kunden mycket väl mindes att det var Nilsson själv som gjort utbetalningen.

Nilsson borträngningsmekanismer var så starka att han dessutom också verkligen anklagade flickorna för försyndelserna: utan förvarning eller inledning kastade han sig över dem ute i kylrummen eller lagerdelen eller personalrummet, och skällde dem för att vara falska, oärliga, slarviga, lata, odugliga skitkärningar.

Flickorna var inga ungdomar längre, och hade i kraft av sin ålder och erfarenhet och det korta avståndet till pensionen lagt sig till med att svara emot Nilsson, lika högljutt och oresonligt, varför det allt som oftast uppstod mycket högljudda gräl i utrymmena bakom affärslokalen, gräl som hördes över butiken och parkeringsplatsen, och vilka genom den mekaniskt utförda ritualen, och de ständigt återkommande turerna och skällsorden, mest liknade gräl mellan makar i livslånga och förbittrade, iskalla äktenskap---

Om modern reste iväg ensam på sin förmiddagstur, passade fadern på att hålla pojken inomhus där han hade det bekvämare och varmare och dessutom kunde lyssna till radion eller läsa tidningen medan han höll pojken instängd i uppehållsrummet bakom köket - och blev han ertappad av modern och anklagad för att inte göra som han blivit tillsagd, skyllde han på vädret eller i värsta fall, om vädret faktiskt varit gynnsamt för utomhusvistelse, på pojken: han hade absolut velat gå in och det hade varit alldeles omöjligt att stoppa honom. Straffet för denna slapphet var att de båda två fick tillbringa desto fler eftermiddagstimmar ute på gården, eller i byn vankandes av och an för att få den bestämda tidsrymden att passera.

Fadern var visserligen tillåten att promenera med pojken också utanför byn, men dessa vägval var belagda med restriktioner: Under våren fick pojken inte gå i skogen och överhuvudtaget inte där det fanns många träd, eftersom han enligt modern var mycket känslig för pollen - en sådan period inträffade enligt moderns botaniska kalender märkligt nog också på hösten, under september månad, då det var barrträden som utsände något pojken inte tålde.

Septembers skogsförbud utsträcktes sedan till att gälla över hela oktober, då det var älgjaktstider och pojken och fadern riskerade att bli beskjutna. Vidare kunde det under vinterhalvåret också vara snö eller regn som hindrade utvikningar från byns variationslösa rutter, och under sommaren hade fadern stränga krav på sig att

vakta pojken för myggor och knott om han var våghalsig nog att ge sig ut på skogsvägarna med honom: pojken kunde inte själv värja sig mot insekterna, vilkas stick enligt modern gav honom inflammationer och i värsta fall feber.

Så snart fadern löstes från sina plikter att vakta eller dra runt med pojken - under och efter middagen, efter kvällsmaten och i normala fall också under hela kvällen, då modern passade honom på nedervåningen - tog han sin tillflykt till tv-rummet på övervåningen, knäppte på tv:n, tittade på nyheterna eller sporten eller något underhållningsprogram, fram till dess att modern kom upp med pojken för att de båda skulle gå och lägga sig, då han var tvungen att slå av apparaten för att inte störa dem och därför fann det för gott att lägga sig han med.

Moderns hårda och undantagslösa regemente hade med åren helt och hållet isolerat fadern och gjort honom till ensling i hemmet så att säga utan kontakt med den gemenskap modern och pojken hade sinsemellan. Efter väktarplikterna och andra åligganden, återstod det mycket litet tid för fadern att röra sig fritt i byn på egen hand, i egna ärenden eller bestyr. Han hade inte rätt att köra bilen när eller hur han ville - modern var på det hela taget mycket obenägen att låt honom använda den för annat än pojkens utflykter eller när han fick skjutsa henne för att hon skulle göra inköp, om det så än gällde ett läkarbesök - eftersom modern inte litade på hans förmåga att komma hem med bilen oskadad, och hon dessutom ansåg att bilen först och främst skulle användas för pojkens välbefinnande - de dagliga utflykterna - och ärenden som hängde samman med det - hennes inköpsturer -, eftersom det var pengarna från hans pension som betalade bilarna och gjorde det möjligt att byta bil varje år. Fadern var därför helt hänvisad till att ta sig fram till fots, vilket var besvärligt eftersom åldern och kroppshyddan gjort honom orörlig, eller med hjälp av en gammal cykel som han bara vågade använda i dagsljus under sommarhalvåret.

Den enda vän fadern tyckte sig ha i byn - Harry Nilsson, den före detta mannen till moderns ena dotter - var sällan hemma och lika sällan på sin bensinstation, och han tyckte dessutom att umgänget med fadern gav litet utbyte, så inskränkt och utanför det moderna livet - utanför affärslivet - som moderns hårda bestämmelser nu gjort honom. Efter faderns och moderns beslut att inte utföra årets bilbyte hos Harry Nilsson, hade han dessutom bestämt sig för att straffa fadern genom att helt och hållet undvika honom, och om han vid något tillfälle inte hann smita undan innan fadern fick fatt i honom, på posten eller i affären, svarade han honom bara mycket kort och undvek varje överenskommelse om mer planerat umgänge.

Mötena mellan fadern och Harry Nilsson hade även innan faderns köptrohetssvek - det var snarare moderns beslut - varit tämligen torftigt. De bestod i att fadern dök upp på asfaltplanen utanför Harry Nilssons bostadsrättsfastighet, eller inne i verkstadslokalen eller kontoret på bensinstationen, och sedan stod där och hängde medan Harry Nilsson skröt och lämnade ingående redogörelser för sina senaste affärer. Fadern bytte fot och skrockade emellanåt, men stod annars mest och blängde ner i marken eller golvet, till synes fullt nöjd med att få vara i Harry Nilssons sällskap. Om fadern någon gång själv bidrog till samtalet, bestod hans insats aldrig i annat än att han ännu en gång upprepade någon av de tre historier han alltid upprepade. En handlade om hur han en gång på sjuttioalet fått ut lika mycket för en bil när han sålde den som han givit för den året innan. En annan utgjordes av inget annat än den mycket korta redogörelsen för hur han hade blivit berusad på en danstillställning. Den tredje var den mest dramatiska, och samtidigt den starkast dramatiserade, då han höjde rösten vid flera tillfällen under framställningen, och dessutom energiskt rörde händerna fram och tillbaka för att understryka det ofattbara i de handlingar berättelsen la i dagen.

Berättelsen handlade om hur moderns bror, Hugo Nilsson, hade bestulit sin far på tvåhundra-tjugofem tusen som fadern förvarade i

en plåtlåda i köket i den kraftigt förfallna gård där Hugo Nilsson och hans syster var barnfödda. Modern hade en mycket stark aning om att pengarna existerade, men hade själv aldrig sett dem, bara hört fadern viska om dem då och då. När Hugo Nilsson en dag mot faderns vilja och utan sin systers vetskap hade tvångsförpassat fadern till ett slutet hem för senildementa, försålt gården till ett officiellt pris av trettiofemtusen kronor och givit systemen hälften av de tjugotusen kronor som återstod sedan omkostnaderna var fråndragna, köpt sig en splitter ny bil och plötsligt i ett slag låtit bekosta en ny silo åt sin ena son och en ny gödselbassäng åt den andre, trots att det var allmänt känt att sönerns förmåga att driva jordbruk var mycket liten, hade modern och fadern fattat misstankar om att allt inte stod rätt till, att pengarna verkligen hade funnits och nu var i Hugo Nilssons ägo. De kunde ingenting bevisa. Modern och fadern kopplade in advokat på fallet, men han kunde inte heller bevisa något, endast uppvisa oändligt noggrant specificerade räkningar för den spilloid han utöver milersättningen ansåg sig tvungen att debitera fadern och modern för resorna mellan kontoret och byn, då han under själva bilkörningen hade varit förhindrad att utföra inkomstbringande arbete.

För fadern och modern gav denna förlust av en hel eller åtminstone en halv förmögenhet upphov till en ytterligare ökad förbittring, vilken återigen förstärktes av den snålhet Hugo Nilsson trots sina lyckade stölder envist höll fast vid. Han var sedan födseln döv och kunde därför inte kommunicera via talet - det gick till exempel inte att ringa honom - och eftersom han på grund av sin snålhet vägrade att å sin sida engagera någon advokat, kunde modern och fadern aldrig vara säkra på att han tog emot de hotelser och förbannelser de skickade honom per brev. Deras kamp mot brodern kom därför att föras i tomrum, utan reaktioner, och ledde därmed till att hela saken oupphörligt växte i faderns och moderns sinnen, förstorades, svällde, pumpades upp, utan vägar till utlopp, mildring eller glömska.

Faderns dagar var alltså inte mindre inrutade eller enformiga än pojkens - de följdes i stort sett åt genom dagens fasta rutiner, med fadern då och då något i ofas med pojkens schema, eftersom de tre medlemmarna i familjen aldrig kunde vara på samma våningsplan samtidigt och det alltid var fadern som hade tillsägelse att hålla sig undan.

Regeln att de tre inte skulle äta samtidigt var instiftad av modern och skulle outtalat tolkas så att det var fadern som fick vänta under tiden de andra två åt, och sedan inta sin måltid i ensamhet. Orsaken till denna skiftgång var att pojken inte tålde närvaron av fler än en person, och alldeles särskilt misstyckte om det var fadern som utgjorde den andra, den tredje, den överflödiga personen. Denna pojkens ovilja gentemot fadern framställde modern som naturligt drag i pojkens psyke - "Han tål honom inte, han tål honom bara inte" -, varför den skulle accepteras som medfödd och oangripbar, och därför inte behövde analyseras eller bearbetas ytterligare.

Även om modern däri verkligen helt korrekt stödde sig på oedipal lagstiftning, var det hon som genom att redan från början understödja snarare än motarbeta dessa tendenser verkat för att det blodsförbundna triangeldramat skulle komma till stånd och bli instiftat som orubbligt öde. Var gång pojken redan som litet barn visat minsta irritation gentemot fadern, var modern där och prisade beteendet: trots att hon visserligen inte samtyckte till att pojken hackade på fadern, menade hon att man ändå fick visa fördragsamhet med honom i dessa upphettade ögonblick, då hans känsloutbrott åtminstone antydde att han hade tillräckliga mänskliga egenskaper för att likna ett normalt barn och därför, bortanför eller bakom eller under sina ofullkomligheter, var en riktig människa.

Då det i pojkens handling i sig inte fanns något som motiverade en positiv reaktion från föräldrarnas sida, var modern tvungen att

själv stå för det rörande i hans beteende, och överförde, med ett tonfall bräddfyllt av uppskattning och ömhet, den förstärkning av pojkens agg till fadern som till en början fick honom att tro att det var själva nypanandet och morrandet och gnällandet som var duktigt, och vilken senare fick det att uppträda med sådan kraft och hetta att det blev omöjligt för fadern att vistas i samma rum som pojken och modern.

När fadern någon gång då och då tröttnade på pojkens hårdhänta trakasserier så snart han råkade ha ett ärende genom det rum där pojken och modern vistades - han behövde komma åt toaletten på nedre botten -, och nöp tillbaka eller knuffade undan pojken, fick han strax ta till flykten då detta motstånd mycket snabbt retade upp pojken till ett raseri fadern inte hade kraft nog att sätta emot - och om därför pojkens intellektuella förmåga varit endast något litet större, hade han lätt kunnat slå ihjäl fadern och därmed också i symbolisk mening inta den fadersplats han redan sedan länge i praktiken erövrat.

Om pojkens irritation däremot riktades mot henne, modern, var hennes tålamod mycket kort, och hon stävjade omedelbart hans utfall genom att skrika åt honom eller helt enkelt smälla till honom över ansiktet.

Denna mycket enkla och effektiva åtskillnadspolitik var del i en aktiv kampanj för att knyta pojken till sig. Den oerhörda sorg och besvikelse hon upplevde då pojken redan under sitt andra levnadsår fått sitt utvecklingslopp tvärt och oåterkalleligt avbrutet och därigenom definitivt avskilts från mänskobanan, förvandlade hon snart, enligt de mekaniskt verkande reglerna för den utbytespsykologi som bestämde hennes liv, till lika stark vilja och energi att inte bara sköta honom i all framtid, utan sköta honom bättre än vad någon annan skulle kunna, bättre än vad som överhuvudtaget var möjligt att sköta människor med hans handikapp och defekt.

Den omvårdnad om det onormala barnet som modern till en början utförde som ren plikt, och i ett känslotillstånd som inte i någon märkbar grad skilde sig från det hon befann sig i då hon skötte om gårdens kor eller hästar eller fjäderfä, förvandlades så snart familjen flyttade till huset i byn till något mycket mer och större än ren barnavård. Det växte från syssla till heltidsarbete, från vård till intensivvård, från plikt till kall, och då hon med tiden allt oftare och allt högljuddare ältade detaljerna kring denna hennes nya och i en mening självvalda livsuppgift, var det tydligt att hon inte såg denna uppgift som påkallad av en tragisk livsvändning, utan som tilldelat öde, något hon kallats till, rentav något som tillkommit för eller åt henne, eller åtminstone förts i hennes väg för att hon skulle få möjlighet att uppfylla sitt livs bestämning. Likt vad annars bara en gud skulle ha kunnat förmå följde hon honom i varje ögonblick av hans liv, under dag och natt, vår sommar höst vinter, år för år, och vakade inte bara över hans

BEHOV AV MAT

ett ansvar som inte begränsade sig till att förse honom med frukost, middag, kvällsmat, utan också krävde att hon vid varje mål tog hänsyn till en samling mycket detaljerade paragrafer som föreskrev snarare än blott nedtecknade vad han tålde och inte tålde, vad han tyckte om och inte tyckte om, vad han behövde och inte behövde, vad han älskade och inte älskade, ur vilken hon blandade och gav med något som bäst kunde kallas andlig ledning av en på egen hand hopkokad näringslära vilken tillät henne, allteftersom hennes humör och hennes uppfattning om hans tillstånd och hans humör påbjöd, att motsäga själva idén med föreskrifterna och servera honom dels förklarligt nog sådant han behövde men inte tyckte om, men också vad han älskade men inte tålde och vad han vare sig tyckte om, tålde eller behövde, och dessutom samtidigt själv motarbetade hela programmet genom att oupphörligt hitta på tilläggsbehov utöver måltider och mellanmål, utan att fördenskull vara förmögen att upprätthålla en konsekvent

bedömning av ett givet tecken från pojkens sida, varför hon ena gången tolkade hans uppfordrande gest mot kaffebryggaren som att han ville ha mer kaffe och därför bryggde honom en eller två extra koppar, nästa gång förstod samma gest som tecken på att han bara var törstig men inte ville ha kaffe och därför erbjöd honom ett glas vatten, för att nästa gång igen uppfatta hans handrörelse som ett försök att ha sönder bryggarens glaskanna och därför gav honom en skarp tillsägelse,

HANS BEHOV AV KLÄDER,

vilket enligt modern inte kunde tillfredsställas bara genom att sätta på honom underkläder, byxor, tröja, skor, ytterkläder, utan varje dag krävde timmar av planering och omsorger för att bli rätt tillgodosett - men då pojkens garderob inte var särskilt omfattande och inte heller särskilt varierad, och alls inte utgjorde någon betydande post i familjens budget, bestod moderns stora och tidsödande arbete inte i att inköpa och sköta och välja bland ett stort antal olika plagg, utan i att tvätta, lappa, stryka, sortera och framförallt flytta runt på det fåtal strumpor, undertröjor, collegetröjor och träningsbyxor som pojken utrustats med: ett visst, bestämt, identifierat par vita bomullssockor hade under en period rangen av morgonstrumpor och skulle bäras av pojken till dess han skulle gå ut första gången under dagen, då de byttes mot ett annat par likaledes vita, identifierade bomullssockor vilka när pojken kom in igen togs av honom och hängdes på tork till nästa utomhusvistelse, under det han åter fick på sig det första paret vilket sedan det tvättades senast först hade varit nattstrumpa under exakt två dygn innan det upphöjdes eller kanske degraderas till sin nuvarande post som inomhusstrumpa och i denna förändring av rang samtidigt bytte våning från det övre till det nedre planet, där det fick befinna sig tre dagar innan det, före nästa tvätt, fick tjänstgöra som utomhusstrumpa två dagar i rad, och för denna sin långsamma, noggrant bestämda vandring genom husets strumpordning krävde än den ena än den andra omsorgen och

uppmärksamheten från moderns sida, för att inte tappas bort och förlora sin identitet, vilken var helt beroende av var någonstans - på vilket element, på vilken hylla eller stol - det vid ett givet klockslag befann sig, för att bli korrekt torkat, avborstat, sträckt och vikt

och vidare varje plagg pojken ägde och bar var utsatt för eller bättre inlemmat i ett sådant noga uttänkt schema avseende hur länge det fick uppbära en viss funktion, var det skulle vara placerat under lediga timmar, vart det skulle förflyttas i samband med byten av plagg, och dessutom varje steg pojken skulle ta, varje aktivitet han skulle ägna sig åt, krävde att en långt i förväg uttänkt utrustning fanns på plats: att det inför var gång pojken skulle gå ut fanns en färdig hög med bytesstrumpor, byteströja, överdragsbyxor, väst, halsduk, mössa, vantar, alltsammans hopvikt på en hylla nedanför trappan från ovanvåningen, som en mellanstation dit plaggen anlände på morgonen när modern studerat först pojken och sedan vädret och bestämt sig för hur dagsschemat skulle se ut, och därefter valt och plockat samman de plagg som skulle komma att bli aktuella under dagen,

HANS HYGIEN,

vilken förutom den dagliga tvagningen med tvättlapp och borste, och veckoduschningen som ägde rum i badkaret dit pojken stigit upp lika stelt och otympligt och ostadigt som om det hade varit ett klövdjur som skulle rengöras, och förutom den klippning av naglar och hår som alltid ägde rum i bilen eftersom det var den enda plats där pojken så att säga frivilligt satt still, inräknade också de tidsödande bestyren med att ta hand om pojkens urin och hans avföring: han kunde i bästa fall kasta sitt vatten i en potta inne på toaletten dit han tvingades in vid bestämda klockslag, genom att modern helt enkelt drog ned byxorna på honom och satte in pottan mellan benen på honom, men lika gärna släppte han sin urin i byxorna när han var ute, på promenad eller i kammaren, medan avföringen var ett mödosamt arbete som satte igång genast på

morgonen genom speciella tecken som att pojken inte ville äta sin frukost eller satte sig ofta på golvet eller i sängen inne i sitt uppehållsrum, varvid modern började stoppa hopvikta stycken av hushållspapper i hans kalsonger för att å ena sidan spara på blöjorna som var avsedda att fånga upp ett riktigt och rikligt resultat och inte bara smutsas ner och förstöras av lite förberedande kladd, å andra sidan ändå spara på kalsongerna eller rättare sagt kalsongtvätten, utan att modern fördenskull hade gjort någon grundlig jämförande beräkning av kostnaderna för kalsongtvätt, hushållspapper och blöjor,

HANS TANDVÅRD,

som bestod av årliga kontroller på länssjukhusets tandvårdsklinik där man på en och samma gång under narkos undersökte pojkens tänder och åtgärdade de skador som upptäckts: ett hål, en plomb som fallit ur, en tandvägg kring en lagning som lossat utan att modern ens märkt det och därför, på grund av den obehagliga överraskningen, och föregripande den kritik som eventuellt kunde komma att riktas mot henne, inte ville ta på sig ansvaret för skadan trots att det var hon som borstade hans tänder varje morgon och kväll, utan öppet skyllde det på fadern och menade att det måste vara resultatet av hans försumlighet när det gällde att vakta på pojken inne i kammaren och under hans promenader och bilturer, då pojken i ett obevakat ögonblick måste ha slagit emot något hårt föremål med munnen och en spricka på så sätt uppstått, vilken så småningom lett till att hela väggen lossat och denna skada uppstått,

FÖREBYGGANDE HÄLSOVÅRD,

till vilken räknades inte bara årligen återkommande läkarkontroller och besök hos olika specialister på hudsjukdomar och öron, näsa, hals, och de årliga hembesöken av distriktssköterskan som injicerade inte bara pojken utan också hans vårdarinna och hans väktare med motmedel mot den annalkande influensan, utan också en rad specifikationer av hur den kroppsliga

livsföringen dagligen borde skötas, alltifrån den ansevärt stora mängden vätska som dagligen borde intas för att kroppen skulle må bra, det stora antal timmar kroppen borde vistas utomhus i friska luften, den mängd frön, gryner och välgörande ämnen och substanser som i olika mängder och blandningar borde tillföras kosten för att underlätta matsmältning och tarmfunktionen, det övre gränsvärdet för det dagliga sockerintaget, det mått av å ena sidan infettande salvor, å andra sidan uttorkande vätskor pojkens ansiktshud dagligen behövde, till det behov av regelbundna utlösningar pojken med ledning av sina erektioner kunde tänkas ha, vilket modern tillfredsställde på kvällarna innan de skulle somna bredvid varandra i det gemensamma sovrummet på övre våningen bredvid tv-rummet och faderns sovrum, där modern låg i enkelsäng och pojken för fallhöjdens skull på en madrass på golvet bredvid sin moder, som efter utlösningen torkade av hans lem med papper från en för detta ändamål särskilt ditplacerad rulle hushållspapper, med handrörelser lika hjärtlöst effektiva och på samma gång självbelåtet stolta som när hon torkade av diskbänken, alltså inte bara vakade över hans fostran, utveckling, planeringen av hans dagliga sysselsättningar, promenader och andra nöjen, utan vakade också oupphörligt över hans sinne, hans själ, hans vilja, önskningar, begär.